

Fukač, Jiří

Hudobnovedné štúdie IV.

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. F, Řada uměnovědná. 1962, vol. 11, iss. F6, pp. [149]-150

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110688>

Access Date: 21. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

projevuje úctyhodný rozhled i znalost příslušné literatury. Některé myšlenky by bylo možno snad ještě domyslet, např. princip různého účinku spojů základních harmonických útvarů, paralelnost vztazných a prostných souzvuků, závěry církevních tónin, kombinace mnohozvuků, modulaci aj.

Přes jasnost a srozumitelnost výkladů lze mít pochyby o tom, že se stane systematická část Hradeckého práce úvodem do studia harmonie, i když je jeho ojedinělým, sebevitanějším doplněním. Zdůvodnění souvislosti a zákonitosti hudebního myšlení je ve většině praktických učebnic harmonie opomíjeno. Hradecký však z této látky vychází a bylo by žádoucí, aby ji pochopil i ten, jemuž je ještě zcela neznáma. Zdá se, že zde klade na čtenáře požadavky příliš vysoké.

V čem spatřujeme největší klad pro toho, kdo se bude studiem jeho práce zabývat, je historická část knihy. Mimo Volkovy Teoretické základy harmonie jsme v české odborné literatuře postrádali práci, která by se zabývala stěžejními otázkami harmonické problematiky v dějinné souvislosti. Hradecký ji věnuje větší část svých úvah. V tom je přínos jeho publikace největší, a lze ji proto právem pokládat za podstatné obohacení naší hudebně-teoretické literatury.

Zdeněk Blažek

Hudobnovědné štúdie IV. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1960, str. 340.

Hudobnovědné štúdie vydávané SAV mohou si činit nárok na prvenství mezi všemi současnými sborníkovými edicemi tohoto druhu v ČSSR. Nejen že tu zásluhou značných edičních možností krystalizují metodologické postupy marxistické musikologie po stránce kvalitativní, ale především se rozšiřuje dosud úzký záběr musikologické problematiky, řešené v posledních letech našimi badateli. Výrazné jsou tu zastoupeny i takové otázky, jimž není věnována téměř žádná pozornost, ačkoliv se tím vytváří nebezpečí značné opožděnosti za vývojem světového bádání. V tom smyslu znamená objevný přínos studie Richarda Rybáříče *Sekvence spíšské graduálu Juraja z Kežmarku* (str. 100–125), podrobující všestranné pramenné i obsahové srovnávací analýze jednu z nejceněnějších středověkých památek slovenské proveniencie, spíšské graduál z r. 1426. 68 sekvencí tohoto rukopisu srovnává autor s nejbližším okruhem slovenských, uherských a českých památek i s hymnologickými edicemi evropského dosahu (Dreves—Blume—Bannister: *Analecta*, Chevalier: *Repertorium Hymnologicum*, moderní maďarská edice B. Rajeczského: *Melodiarum*) a dochází k závěru, že slovenská hudební kultura tohoto údobí vykazuje mocné vlivy západoevropské, německé, české i uherské, kdežto domácí tvořivost je zastoupena poměrně nepatrně (dvě sekvence — č. 25 a 65 — jsou spíšské proveniencie). Z mediaevalistických prací najdeme tu ještě studii Jaroslava Vanickéhoho *Domaslav — první známý český hymnograf*, v níž pisatel shrnuje dosavadní stav bádání o postavě tohoto domnělého skladatele, ve skutečnosti však básníka. Kloní se k názoru o Domaslavově příslušnosti k dominikánskému řádu a podává transkripci sekvence *De superna yerarchia*. Jeho shrnutí je cenné, ačkoliv nepřináší mnoho původních postřehů.

M. Filip spolu s L. Lengem ve studii *Slovenské ľudové píšťaly* se obírají organologickými i folkloristickými problémy. Podnětná je zvláště Lengova hypotéza o vzájemné historické souvislosti písňového folklóru s akustickými možnostmi nástrojů: tak např. převaha mixolydické modalit může být důsledkem použití fujar (str. 91), lydičnost zřejmě souvisí s tzv. piščalou — koncůvkou, prokazatelný je i vliv gajd na vokální projev goralských oblastí. Sociologické a psychologické závěry bude však třeba podepřít daleko podrobnější argumentací. Původní cenou prací je i *Příspěvek k výzkumu slovenských dělnických písní* známé badatelské dvojice Václava Pletky a Vladimíra Karbusického. Shrnuje dosavadní stav

československého bádání v oblasti dělnického písňového folklóru a přináší chronologický rozpis písemně dochovaných záznamů slovenského dělnického zpěvu (197 jednotek) se značným srovnávacím aparátem, prokazujícím internacionalismus slovenského proletářského hnutí i jeho úzkou souvislost s českou kulturou. Konečně A. Baník, dlouholetý archivář Matice slovenské, otiskuje své osobní vzpomínky na B. Bartóka (str. 138—176); svým způsobem shrnuje celou problematiku slovenských styků skladatelských a uvádí dochovanou Bartókovu korespondenci s Maticí, týkající se edice sbírky slovenských písní. Ráz studie je spíše dokumentární.

V Dokumentech vydal Z. Hrabussay *Lisztovu korespondenci s hraběnkou Ludmilou Zamoyskou z let 1871/80*. Nadhazuje též problém, zda některé klavírní skladby dochované v pozůstalosti Zamoyských jsou dílem Lisztovým, či jde-li o tvorbu L. Zamoyské dodatečně korigovanou a opsanou Lisztem, pro což svědčí některé poznámky v korespondenci. Tento problém vyvstává i u skladby Pusztá—Wehmuth, vydané pod Lisztovým jménem. Hrabussay nevyklučuje možnost, že by autorkou mohla být Zamoyská. Ve IV. svazku Hudobnovědných štúdií započala M. J. Terrayová s edicí *Súpisu archívnych hudobných fondov na Slovensku*. Soupis má pokračovat i v dalších svazcích a stane se základem katalogu všech pramenných fondů historické hudby na Slovensku. Soupis zachytil chrámovou sbírku z Püchova (95 jednotek) z 2. poloviny 18. století a unikátní kolekci zemanské rodiny Příleských—Ostrolúckých ze Zemanského Podhradí (34 jednotek) s pozoruhodným výběrem flétnové literatury z rozhraní 18. a 19. století. V obou sbírkách jsou doloženy úzké styky s Německem (pozdní baroko i klasicismus), s českou hudbou (zvláště v chrámové hudbě), domácí vliv je slabý a umělecky spíše okrajový. Druhá sbírka dokládá nám značnou hudebnost šlechtických center na Slovensku. Tématické zpracování pramenných jednotek je přehledné, stručné a z hlediska badatelské potřeby plně postačující. Vydání slovenského tématického katalogu hudebněhistorických fondů umožní zdokonalenou heuristickou práci i badatelům v oblasti české historické hudby.

Recenze všimají si novinek v sovětské, západní i maďarské hudebněvědecké literatuře, studie jsou vesměs pečlivě opatřeny rejstříky a stručným resumé v jazyce ruském a německém. V budoucích svazcích by jistě prospělo připojit ještě resumé v některém ze západních jazyků. Jinak je možno ediční úsilí vydavatelů tohoto sborníku charakterizovat jako pokus o velkorysý vědecký projekt, který může být vzorem a podnětem ke zvýšení úrovně našich ostatních sborníků.

Jiří Fukáč

Sborník Janáčkovy akademie múzických umění. Vydala Janáčkova akademie múzických umění v Brně ve Státním pedagogickém nakladatelství v Praze. I — 1959, str. 198; II — 1960, str. 142.

Růst pedagogické i teoretické činnosti pracovníků Janáčkovy akademie múzických umění v Brně vynutil si na sklonku padesátých let založení sborníku sloužícího k soustavné publikaci metodických a badatelských pracovních výsledků rozmanitých odvětví. První svazek (1959) umožnil sice pouze edici dosti syrového diskusního materiálu I. uměleckopedagogické konference (Brno 16.—18. února 1958), avšak i tak výrazně osvětlil uměleckopedagogickou problematiku vysokých škol podobného zaměření. Byl tu např. vysloven závažný požadavek specifického charakteru výuky marxismu na školách uměleckého směru a většina příspěvků citlivě odpověděla na nejaktuálnější problémy těchto let — na překonání dogmatismu a marxistické hodnocení novodobého hudebního vývoje. Zvláště úvahy skladatelů Miloslava Ištvana a Ctirada Kohoutka přinesly řadu bystrých hodnotících soudů. K pedagogické problematice dirigentského oboru vyslovil se Antonín Balatka. V diskusi o sborníkové výchově analyzoval pak Josef Veselka možnosti tzv. „barevného znění“ sborového zpěvu (str. 54—56). V sérii příspěvků